

Waar eens de waterwolf heerste

► Landgoed **De Olmenhorst (2)** is een van de verborgen pareltjes van het Groene Hart. In het vlakke land van de Haarlemmermeer ligt een uitgestrekte boomgaard, omgeven door hoge hagen die de fruitbomen beschermen tegen de scherpe wind.

De historie van het landgoed gaat terug tot 1854, toen de Amsterdamse koopman De Clercq 60 ha grond kocht in de pas drooggelegde polder. Hij stichtte twee boerenhoeven, waaronder De Olmenhorst. Zijn nazaten hebben het boerenbedrijf uitgebouwd tot een omvangrijk landgoed met een statige oprijlaan, een monumentaal landhuis, een theehuis en andere bijgebouwen. Het terrein is vrij te bezichtigen.

Aan de rand van de boomgaard ligt de Landgoedwinkel met een zeer uitgebreid assortiment fruit, boerenkaas en andere natuurproducten (op zondag gesloten).

Haarlemmermeer

Bij **Lisserbroek (1)** steekt u de Ringvaart over om de Haarlemmermeer binnen te gaan. U passeert hier de grens van Zuid-Holland en Noord-Holland. De overgang is weinig spectaculair. In Lisserbroek wordt druk gebouwd aan een nieuwe woonwijk met – opmerkelijk genoeg – zowel dure villa's als sociale huurwoningen. De bewoners zullen zich niet realiseren dat ze op de bodem van een vroeger meer komen te wonen (vier meter onder de zeespiegel). De polder werd na de drooglegging

Lisserbroek (foto Jurjen Drenth)

opgedeeld in stroken land van 200 meter breed en 1000 meter lang. Voor de ontwatering werden kilometerslange tochten gegraven, die het overtollig water afvoeren naar de Ringvaart. Een voorbeeld van zo'n brede en diepe poldersloot is de **Lissertocht (3)**.

Bieten en aardappelen

De oude zeelei leent zich uitstekend voor akkerbouw. Hier worden gewassen geteeld zoals tarwe, aardappelen, suikerbieten en uien. In de winter is het land volkomen kaal. Zover als het oog reikt strekt zich een vlakke uit van zware, donkere klei. De westenwind raast over het land. Imposante wolkenformaties drijven over. Af en toe doorklieft door een stijgende of dalende Boeing 747. Schiphol is vlakbij.

Drooglegging na twee dreigende rampen

Al in de 17e eeuw waren er plannen om de Haarlemmermeer droog te leggen, maar de autoriteiten durfden toen zo'n ingewikkeld en kostbaar project nog niet aan. Pas in 1836, na

twee bijna-rampen, werd er actie ondernomen. Een felle zuidwesterstorm had het water opgestuwd tot aan de rand van Amsterdam. In datzelfde jaar kwamen de straten van Leiden

blank te staan bij een noordoosterstorm. Daarop besloot de regering ijlings het meer droog te leggen. Dat gebeurde voor het eerst niet met molens, maar met stoomgemalen.

In 1852 was al het water afgevoerd. In de gevaarlijke baai Schiphol (letterlijk 'scheepsgraf') zouden geen schepen meer vergaan. In 1917 stegen hier de eerste vliegtuigen op.

Vaderlandsliefde

Kolonisten uit het hele land hebben in de 19e eeuw de drooggelegde Haarlemmermeer in cultuur gebracht. Ze bouwden boerderijen in de stijl van de streek waar ze vandaan kwamen. Vandaar dat de boerenhoeven er allemaal anders uitzien. Zo liet de familie De Clercq zich bij de bouw van De Olmenhorst inspireren door de bouwstijl uit de Zaanstreek. Overigens dragen de boerderijen hier opmerkelijke namen zoals **Cats' Zorgvlied (4)**, Vondels landleeuw, Potters Stier en Hoogendorps Grondwet. De kolonisten lieten zich bij de naamgeving meer inspireren door de kopstukken uit de vaderlandse geschiedenis dan door de bijbel, zoals elders in het Groene Hart vaak het geval is.

Eiland Abbenes

Halverwege de route, voorbij Abbenes, wordt het dambordachtige patroon van wegen, tochten en gelijkvormige kavels

doorbroken. Het bochtige **turfspoor (5)** dateert nog van voor de drooglegging. Hier liep een smalspoorlijntje waarover de turfgravers het natte veen afvoerden. De turfwinning was overigens een van de oorzaken dat de waterplas in dit gebied steeds groter werd. Al het veen werd uitgegraven, behalve de stroken land waar de wegen overheen liepen en waar de boerderijen stonden. Bij een stevige wind kalfde de 'landvretende waterwolf' het slappe veen verder af. Het dorp Abbenes was een eiland te midden van een steeds groter wordende veenplas. Andere gehuchten verdwenen letterlijk in het water.

De licht-zandige bodem in deze zuidwesthoek van de Haarlemmermeer is goed geschikt voor de sier- en bollenteelt. Het ongenaakbare polderland heeft hier plaatsgemaakt voor een kleinschaliger en afwisselender **cultuurlandschap (6)**.

